

Slovenski dom

Stev. 16

V Ljubljani, torek 21. januarja 1941

Leto VI

Četrty nenadni sestanek med Hitlerjem in Mussolinijem

Ugibanja o vsebini posvetov pravijo, da je šlo za mir s Francijo, za čimprejšnji konec vojne z Anglijo in za čim izdatnejšo pomoč Italiji

Berlin, 21. jan. o. UP.: Po vztrajnih poluradnih zanikanjih, je sredi nemške zunanje ministrstva nenadno izdalo uradno poročilo, da sta se kancelar Hitler in Mussolini sešla in v obsebnih posvetih razpravljala o vseh vprašanjih sedanjega položaja v Evropi. Uradno poročilo poudarja, da so razgovori potekali zelo priščno in v duhu vojnega bratstva ter sodelovanja med Nemčijo in Italijo in da je s tem sestankom še enkrat bila potrjena istovetnost nemških ter italijanskih ciljev.

London, 21. jan. o. AF.: O posvetih na četrtem sestanku med Hitlerjem in Mussolinijem se širijo razna ugibanja, toda uradna poročila nalašč ne navajajo nobene vsebine, kakor je to bilo običajno že pri prejšnjih treh sestankih med voditeljema Italije in Nemčije. Verjetno pa je, da sta se voditelja posvetovala o naslednjih vprašanjih:

1. Sklenitev končnega miru med Nemčijo, Italijo ter Francijo in pomoč Francije — oporišča in brodovje — pri nadaljevanju vojne z Anglijo.
2. Kako preprečiti, da bi se vojna za Nemčijo in Italijo razširila s še katerim bojiščem, in kako doseči mir z Grčijo.
3. Ukrepi za izboljšanje italijanskega vojaškega in političnega položaja, zaradi česar bi bil potreben močnejši nemški vpliv na vodstvo italijanske politike in vojnih sil. Nemčija naj bi prevzela izključno vodstvo vseh operacij proti Angliji tudi na Sredozemskem morju.
4. Kako končati vojno z Anglijo, preden bi začela ameriška pomoč prihajati v velikem obsegu.
5. Kako urediti gospodarska vprašanja, ki so z nadaljevanjem vojne nastala za Nemčijo in Italijo.
6. Kakšno stališče naj Nemčija in Italija zavzame do Amerike in njenega nastopanja v korist Anglije.

Berlin, 21. jan. m. United Press: Današnje časopisje prinaša pod velikimi naslovi poročila o sestanku med Hitlerjem in Mussolinijem. V listih seveda ni nobenih pojasnil. »Völkischer Beobachter« prinaša članek pod naslovom »Duce pri Hitlerju«, iz česar sklepajo, da bi bil sestanek nekeje na nemškem ozemlju.

Na uradnih nemških mestih še vedno nočejo dati nobenih podrobnosti o četrtem snidenju med obema voditeljema. V političnih krogih ugibajo vse mogoče o vsebini njunih razgovorov, pri katerih se je, kakor zatrjuje uradno poročilo, potrdilo popolno soglasje obojestranskega gledanja na sedanji položaj. Prevladuje prepričanje, da bo ta sestanek že v prihodnjem tednu prinesel nov razvoj dogodkov. Pravijo, da je bil predmet razgovorov ves vojaški in politični položaj Nemčije in Italije. Ta sestanek je bil bolj, kakor katerikoli od

prejšnjih, v znamenju popolnega molka o važnih vojaških in političnih dogodkih, ki se še razvijajo ali pripravljajo. S tem hočeta Nemčija in Italija preprečiti vse senzacionalne napovedi o posledicah teh razgovorov.

Budimpešta, 21. jan. m. Madžarska javnost je z veliko pozornostjo sprejela novico o novem sestanku med Hitlerjem in Mussolinijem. Novica je v sedanji napetosti in zaostrovanju položaja, delovala kot presenečenje. Madžarska v sestanku med Hitlerjem in Mussolinijem vidi

novi potrditev istovetnosti v stališču Italije in Nemčije glede sedanjih perečih vprašanj. Menijo, da je na sestanku prišlo do odločilnih sklepov, ki bodo izredno važni.

Cepprav še ni o sklepih znano nič določnega, vendar zatrjujejo, da sta voditelja naredila načrt, kako bi nasprotniku preprečila razširitev vojno področje. Na sestanku pa so bila končno pojasnjena tudi tista vprašanja, ki se nanašajo na vzhodno in zahodno Evropo ter so vsa vprašanja, ki so življenjske važnosti za evropsko celino, bila urejena.

Obisk jugoslovanskega zunanjega ministra v Budimpešti

Prihodnje dni bo madžarska zbornica odobrila pogodbo o večnem prijateljstvu z Jugoslavijo

Budimpešta, 21. jan. m. Ta teden se bo spet sestala madžarska poslanska zbornica. Na sestanku bo ministriški predsednik grof Teleky, ki zastopa tudi zunanjega ministra grofa Csakyja, predložil sporazum o pristopu Madžarske k trojni zvezi, ki je bil podpisani lani, ter madžarsko-jugoslovansko pogodbo o miru in večnem prijateljstvu, ki je bila podpisana 12. decembra v Beogradu. Pri tej priliki bo

imel predsednik madžarske vlade tudi govor o madžarski zunanji politiki. Jugoslovansko-madžarski sporazum o večnem prijateljstvu bo, kakor zdaj mislijo, predloženo poslanski zbornici v odobritev v četrtek. Politiki krogi smatrajo, da bo za tem takoj prišel tudi obisk jugoslovanskega zunanjega ministra Aleksandra Cincar-Markovića v Budimpešto, nakar bodo takoj izmenjane tudi odobritvene listine.

Nastopni govor predsednika Roosevelta:

Demokracija - največja sila Amerike

Washington, 21. januarja, o. Včeraj je bil Roosevelt v ameriški prestolnici tretjič slovesno ustoličen za predsednika Združenih držav. Sprevod, v katerem se je Roosevelt peljal k prisegi v palačo Capitol, je gledalo 75.000 ljudi, ki so predsednika burno pozdravljali. Na ustoličenje je prišlo iz vse Amerike ogromno ljudi, ki so spali kar v vlakih, zakaj v hotelih ni bilo mogoče dobiti nobenega prostora.

Preden je Roosevelt šel prisegati, se je z družino odpeljal v cerkev in tam molil za mir in za ohranitev ameriške svobode.

Po ustoličenju je bila velika vojaška parada, pri kateri je sodelovalo 250 najmodernejših letal, oddelki tankov in pehote.

Med slovesnostjo je predsednik Roosevelt imel govor, v katerem je v glavnem dejal:

»Ameriško ljudstvo je obnovilo danes prisego svoji državi. Treba se je spomniti, kakšno mesto ameriško ljudstvo zavzema v zgodovini in sedanjosti. Nekateri trdijo, da svoboda in demokracija umira, suženstvo pa vstaja. Toda Amerikanci mislijo drugače, ker vidijo, kako demokracija in svoboda spet cveteta in dajejo sadove.

Demokracija ne more nikdar umreti, ker raste iz svobodne pobude svobodnih moči in žena, ki dosegajo svobodno izbrane cilje s svobodno izraženim mišljenjem. Demokracija je najbolj primerna oblika za človeško življenje, najgloblje in najbolj nepremagljivo gonilo človeške družbe. Demokracija je genij Amerike. Stara je kakor človeški rod. Izoblikovala je stare narode in zgodovino, blestela v srednjem veku in ustvarjala moderni svet.

Millijoni ljudi so prišli v Ameriko iz želje po svobodi in po demokraciji. Kdor bi ubil duha demokracije, bi Ameriko vzel vee, saj slišimo, kako je narodom onstran morja. Če bi ta sveti ogenj svobode izgubili, ali dovolili, da ga drugi ugasnejo, bomo nehali živeti kot narod. Za sveto ognjišče svobode moramo vsi biti pripravljeni na žrtve. Sprito nevarnosti, ki nas obdaja kakor še nikdar, bomo kot Amerikanci šli naprej v službi domovine.

Posamična bombardiranja angleških krajev

Berlin, 21. jan. o. Včerajšnje nemško uradno vojno poročilo pravi o letalskih napadih nad Anglijo: Preteklo noč so oddelki nemških bombnikov kljub neugodnim vremenskim razmeram izvedli napade na vojaške objekte v Londonu in Southamptonu z dobrim uspehom. Bombe so bile vržene tudi na druga pristanišča južnovzhodne angleške obale. Pet nemških letal se ni vrnilo domov.

London, 21. januarja. Reuter: Letalsko ministrstvo sporoča, da so sredi posameznega sovražnega letala vrkla bombe v pokrajinah Norfolk in Kentu, eno letalo pa je metalo bombe v okolici Londona. Povzročena škoda ni velika. Človeških žrtev ni bilo. Včeraj popoldne so opazili eno sovražno letalo nad vzhodno škotsko obalo.

Položaj na bojiščih v Afriki

Angleško prodiranje iz Sudana se nadaljuje — V Libiji brez dogodkov — Letalski napadi na Malto

Berlin, 21. januarja. (DNB.) Nemško vrhovno poveljstvo poroča sredi: Močni oddelki nemških bombnikov so izvedli večer napad na pristanišče La Valetta na Malti. Več bomb težkega kalibra je ponovno zadelo letalonosilko »Illustrious«, dalje en rušilec v doku in dve trgovski ladji v pristanišču. Izbruhnili so požari. Več zadetkov se je dalo ugotoviti na pristaniških napravah, ladjedelnih in tovarnah, kakor tudi arzenalih. Nemška in italijanska lovna letala, ki so spremljala bombnike, so zbila pet britanskih lovskih letal. Pri nasilnem ogledniškem poletu nad Anglijo je bila z bomba-mi zadeta neka angleška ladja, ki je plula v konvoju 25 km jugovzhodno.

La Valette, 21. jan. Reuter: Uradno poročajo, da je bilo ob zadnjem nemškem napadu sestreljenih 17 letal. Skupne sovražnikove izgube po

tem takem znašajo v zadnjih treh dneh 35 letal. Verjetno je pa uničenih še 5 letal, 9 pa poškodovanih.

Kairo, 21. jan. Reuter: Angleško poveljstvo na srednjem Vzhodu poroča: Včeraj je bilo zaradi neugodnih vremenskih razmer letalsko delovanje omejeno samo na manjše število patrolnih poletov nad prednjimi sovražnikovimi oddelki. V italijanski Vzhodni Afriki je bil izveden letalski napad na motorizirane prevoze in topniške postojanke jugovzhodno od Menesija. Vse bombe so zadale določene cilje. Preteklo noč sta bila dva napada na Masavo. Izbruhnili je več požarov. Letalski napadi so bili tudi na Asab in Rargešo. Angleška letala so se z vseh poletov nepoškodovano vrnila.

V Libiji ni bilo dogodkov, ki bi bili omembe vredni.

Na bojišču pri Kasali se sovražnik še naprej umika. Britanske čete so včeraj brez odpora zasedle več vasi v okolici Saboterata in Tenesija, kjer so se bili Italijani močno utrdili. Naše čete nadaljujejo z operacijami v vzhodno smer in so v stalnem stiku s sovražnikom, ki se umika. Pri Meterni so naše patrole zelo delovne.

V Keniji zavzemajo naše gibčne enote z ofenzivnim delovanjem polagoma ozemlje in povzročajo sovražniku izgube.

Sovjetska agencija Tass spet enkrat zanika, da sicer poročila o tem, da bi bilo poslaništvo v Sofiji odpoklicano, ker ni znalo držati uradne tajnosti.

Nemčija je v začetku poslala v Italijo le kakih sto stirmoglavcev. Zaradi hudih izgub pri prvih napadih na Malto pa bo morala to pomoč pomnožiti. Hitler in Mussolini sta se pri svojem posvetu razgovarjala tudi o tem vprašanju.

Vesti 21. januarja

Nenadni posvet med Hitlerjem in Mussolinijem naj bi preprečil, da bi Italija sprejela kake Rooseveltove mirovne posredovalne predloge, ki jih je prinesel v Rim ameriški poslanik Phillips, v druge države pa njegov osebni odposlanec polkovnik Donovan, piše znani ameriški list »New York Sund«.

Romunski diktator, general Antonescu, je odstavil dosedanjega notranjega ministra generala Petrovicesca, ker ni znal preprečiti protilegionarske in protinemške agitacije ter sabotaže v petrolejski industriji in prometu. Za novega notranjega ministra je bil imenovan poveljnik Bukarešte, general Popescu, poroča »United Press«.

Bivša abesinska cesarica je s hčerkami in bližnjim sorodstvom odpotovala v Khartum, kjer se biviš cesar pripravlja, da na čelu močne armade vdere v Abesinijo, poročajo švedski listi.

Zmagovite zahodne velesile so okoli Sovjetske zveze zadržale obroč, ki ga je ta razvila po pogodbi z Nemčijo. Ta je Sovjetom odprla možnost, da zavzamejo prejšnje rusko mesto v Evropi in na svetu. Sele zdaj je lahko Rusija začela zidati varnejšo bodočnost. Po načrtu je popravila svoj položaj za položajem in povsod poudarjala svoje prave koristi. Bolj ko vse osvoboditve cenijo Sovjeti politične sporazume in dobro sosedstvo, kar tudi z najvišjega mesta vedno poudarjajo. — Take zanimive preporoke in hvalnice o boljševiški zunanji politiki beremo v ponedeljskem »Jutru«. Ker je Sovjetska Rusija doslej prelomila vse nenapadalne pogodbe s slovansko Poljsko, s Finsko, z baltičskimi državami, z Romunijo, moramo tako nerazodno pisanje v ... in nacionalnem listu pripisovati nevednosti, ali pa propagandi za vsako ceno. Naj »Jutro« enkrat to pojasni, da bomo vedeli, čemu služijo preračunani slavospevi, ki jih beremo zlasti ob nedeljah in ponedeljkah v tem listu.

Nemški tisk ostro oboja ameriško javnost zaradi dejstva, da so mornarji z ameriških vojniških ladij strgli nemško zastavo s konzulata v San Franciscu in da je ameriška policija to dejanje mirno gledala. Nemški listi pravijo, da to dejanje — zaradi katerega se je ameriška vlada Nemčiji opravičila — dokazuje, kako daleč je že prišla protinemška agitacija v Združenih državah. Odgovorni ljudje v Ameriki naj ta dogodek vzamejo kot resen opomin, do česa lahko pride pretrana propaganda.

20.000 francoskih legionarjev, bivših vojakov iz Severne Afrike, je včeraj v Alžiru prisegel zvestobo generalu Weygandu, ki preureja francosko vojsko v Severni Afriki.

Danes se dogodki razvijajo še precej daleč od nas. nihče pa ne more reči, da se jutri ne bi utegnili približati našim mejam ter nas postaviti pred hude preizkušnje. Zaradi te negotovosti moramo vsi drug drugemu pomagati, pravi članek, ki ga bolgarski vladni list prinaša pod naslovom »Naše dolžnosti«.

V Atenah so v nedeljo imeli žalno službo božjo za vodilnim grškim častnikom Papadakisom, ki je padel v bojih na Pindu. Govorniki so pri slovesnosti poudarjali, da je Papadakis v svojem poslednjem članku napisal, da svobode nihče ne dobi v dar, temveč da jo je treba pridobiti z mečem. Če hočemo živeti v dostojanstvu in svobodi, je treba smrt preizkusiti.

Italija bo zmagala, ker je taka Mussolinijeva volja in volja vseh Italijanov, ker so Italijani vztrajni, ker imajo zvestega zaveznika, ker gre za sveto stvar, da ne bodo nobenega Italijana več mogli izkoristiti kot sužnja tistih, ki so bogati, pa nimajo italijanskega poguma in vztrajnosti, je govoril italijanskim kmetom minister Farinacci v nedeljo.

V Romuniji je zaradi umora višjega nemškega častnika prišlo do novih nemirov in obračunavanja, poroča agencija Reuter iz Sofije.

Francosko brodogradništvo je v enem samem spopadu uničilo vse slamske brodogradnje, med katerim je bilo več torpednih rušilcev, najmodernejših italijanskih izdelave.

Zastopniki ameriške vlade so včeraj odpotovali v London, da se bodo z Anglijo posvetovali o odstopitvi novih oporišč na zahodni polovici sveta, javlja nemški prečevalski urad.

Omejitev v madžarskem železniškem potniškem prometu bo zaradi ugodnega vremena odpravljena še prej, kakor je bilo določeno, poroča madžarski tiskovni urad. Ta omejitev je sredi decembra vzbudila veliko ugibanj o domnevnih prevozi nemške vojske.

Mi skušamo na Daljnem Vzhodu in v Aziji uvesti nov red, čisto tako, kakor to skuša Nemčija v Evropi. Zaradi tega Japonska ne more ostati ravnodušna do spopada med Siamom in francosko Indokino, ker bi ta spopad spremenil sedanje razmere sil na Daljnem Vzhodu, je izjavil japonski zunanji minister Matsuoka.

Dr. Kulovec spet v Beogradu

Beograd, 21. jan. m. Predsednik dr. Kulovec, ki se je včeraj mudil v Zagrebu, se je sredi spet vrnil v Beograd.

Svicaarska sodba o stališču Jugoslavije

Bern, 21. jan. m. Največji švicarski list »Bergland« prinaša pod naslovom »Jugoslavija v začetku novega leta« daljši članek, v katerem med drugim pravi:

Zunanja politika jugoslovanske vlade služi neodvisnosti države, ki temelji na načelu ohranitve popolne nevtralnosti. Čudovita jugoslovanska vojska, znamenita po svoji odločnosti in sodobnem orožju, je toliko močnejša, ker Hrvatje danes vedo, da so tudi njihovi možje na važnih mestih in da skupno odgovarjajo za nedotakljivost meja in bodočnost države. Na to vojsko se opira tudi zunanja politika dr. Cincar-Markovića, ki dosledno služi miru na Balkanu in v Podonavju.

Umor nemškega častnika v Bukarešti

Bukarešta, 21. januarja. Stefani. Notranje ministrstvo je objavilo tole obvestilo: V noči od 18. na 19. januar je bil neki nemški častnik v uniformi ubit. Ubil ga je neki tuji državljan. Atentator je skušal pobegniti, toda bil je aretiran. Nemški častnik je takoj podlegel ranam. Vlada je izdala najstrožje ukrepe. Preiskava o razlogih tega umora se nadaljuje.

Ameriško posredovanje na Balkanu

Sofija, 22. januarja. Ameriški polkovnik Donovan, ki kot posebni odposlanec Roosevelta potuje po svetu, je prispel včeraj dopoldne v Sofijo. Polkovnik je obiskal Anglijo, libijsko bojišče, bojišče v Albaniji in Grčijo. Mislijo, da poslanstvo polkovnika Donovana presega okvir čisto informativnega potovanja in da nosi polkovnik Rooseveltove predloge za morebitno sklenitev miru z Italijo, ali pa vsaj za preprečitev razširjenja vojne na druge balkanske države.

Sprava med maršalom Petainom in odstavljenim Lavalom

Vichy, 21. januarja. UP. Včeraj se je maršal Petain sešel z odstavljenim podpredsednikom Lavalom. V razgovoru sta izrazila vsa nesoglasja, nastala pri sporu 15. decembra 1940. Laval se odpeljal v Pariz. Sodijo, da bo v kratkem dobil važno mesto v vladi in da bo mogel nadaljevati delo za zboljšanje zunanje položaja Francije. Spravljivost, ki jo je maršal Petain pokazal pri tej priložnosti, je značilna za njegovo visoko pojmovanje o francoski edinstvi.

86. dan vojne med Italijo in Grčijo:

Letalsko udelestvo nad Albanijo in Grčijo

Nekje v Italiji, 21. januarja. Stefani: Uradno sporočilo 227. glavnega stana italijanske vojske pravi: Nič posebnega z grškega bojišča, ker so vremenske razmere še naprej neugodne. Naša letala so izvedla močno bombardiranje sovražnikovih oporišč. Čete in razne službe so bile obstreljevane s strojnimi in bombardirane.

Atene, 21. januarja. Reuter: Ministrstvo za vojno morarico sporoča, da je neka italijanska podmornica priplula v grški pas in da je bila potopljena.

Grške čete so izvedle več uspešnih krajevnih operacij in zajele več ujetnikov ter motornih vozil.

Laška letala so včeraj izvedla dva napada na naprave v Pireju in v atenskem pristanišču. Ob tej priliki se je razvila letalska bitka s sovražnimi letali in je bilo eno sestreljeno. Stirje člani posadke so se rešili s padali. Eno lastno letalo je bilo poškodovano, ko je pristajalo, in je zgorelo.

Atene, 21. januarja. Reuter: Vrhovno poveljstvo britanskih letalskih sil na Grškem sporoča: Bombniki britanskega kr. letalstva so izvedli večer uspešne napade na Berat. Eksplozivne in zažigalne bombe so padle na zbirališča vojaških sil in vojnega materiala ter na tabore v vzhodnem delu mesta. Izbruhnili so več požarov. Vsa naša letala so se nepoškodovano vrn.

V celjskem prehranjevalnem uradu je mnogo dela

Celje, 21. januarja.

Prehranjevalni urad v Celju, ki ima svoje uradne prostore v klubovi sobi št. 6 na mestnem poglavarstvu, deluje že od novega leta sem. Mnogo težav je imel urad s pobiranjem vprašalnih pol, ki jih je razdelil med občinstvo. Mnogi niso kljub ponovnemu opozorilu in pozivom v časopisju oddali pravočasno vprašalnih pol, ali pa so jih izpolnili napačno ter nato prihajali v urad, da so jih lahko popravili. To je dalo uradu mnogo opravila in oviralo delo. Na mizah v uradu se je zbralo več kupov teh izpolnjenih vprašalnih pol, ki so jih nato uredili po določenih okoliših.

Celje je razdeljeno v 10 okolišev, ki obsegajo posebne predele celjske mestne občine. Vprašalnih pol je okrog 5500, tako da pridejo povprečno na polu 4 osebe. Le malo je takih, ki še do sedaj niso izpolnili, oziroma vrtili pol. Ti, razumljivo, ne bodo prišli v poštev pri razdelitvi živil, kar si lahko pripišejo samim sebi. Mnogo pa je bilo tudi takih, ki so se večkrat prijavili ali pa izpolnili polo zelo netačno, za kar bo lahko urad izvajal posledice.

Skoraj neverjetno je, kako so nekateri vzeli vse to neresno, ko bi morali vendar pokazati vso svojo disciplino, saj bi bila tudi njim v korist. Mnogi so si privoščili malo šale in vpisali vsemogoče stvari: da opravljajo doma gospodinjstvo delo (mojze), napisali na polu bodočega rodbinskega člana, ki se bo rodil, pri navedbi poklicev, da jih je mnogo za jelo, malo za delo, pri navedbi premoženja, da imajo samo gole roke in par hlač ter srajco itd.

Ljubljana od včera do danes

Od precejšnjega mraza, ko je toplomer kazal včasih tudi čez 20 stopinj, se je vreme kar mahoma spremenilo in je skočilo živo srebro, čez noč bi rekli, kar na 6-8 stopinj nad ničlo. V nedeljo je priplaval topli val, ki je tako nenadoma spremenil toplotne razmere. Toplo vreme je prekrizalo račune smučarjem, ki že v nedeljo popoldne niso imeli kaj prida smuke. Odjuga je povsod premagala mraz. Sneg se topi kot za stavo. Da pa sneg tako vidno jemlje slovo, pomaga dež, ki je posebno včeraj vztrajno padal. Zaradi izpranih cest in hodnikov je nastala nevarna poledica. Nevarno je hoditi brezbržno čez ceste, nemogoče pa je uporabljati kolesa. Padci so s kolesi neizbežni. Letošnji januar je precej podoben januarju v letu 1939. Tudi takrat se je vreme kazalo tako velike skoke. Tudi takrat se je sneg naglo tajal. V januarju leta 1939. je padlo tudi precej dežja, pozneje pa je zapadel ponovno sneg. Seveda pa ne smemo misliti, da je letošnjega snega konec.

Zloraba imena odbora za zimsko pomoč

Delo ljubljanskega odbora za zimsko pomoč, ki se na vse načine trudi, da bi zbral čim večjo vsoto za podporo ljubljanskim revežem, menda nekaterim ljudem ni všeč. Zakaj pa tem ljudem delovanje odbora ni všeč, je težko razumeti. Odbor je že lansko leto in letos skušal vse ljubljanske javnosti v dnevniki in audi v radiu čim bolj natančno pojasniti namen zimske pomoči. Enako je tudi z vsemi temi publicističnimi sredstvi in še s posebnimi letaki, ki so nalepljeni na vsakem tramvajemskem vozu. Ljubljana gotovo dosti obveščena, da so v odboru za zimsko pomoč zastopane korporacije in organizacije vseh ljubljanskih pridobitnih krogov in tudi Vrhovni socialni svet mesta Ljubljane, ki so v njem združene vse dobrotelne ljubljanske organizacije. Ta odbor namreč zbira prispevke za zimsko pomoč in samo ta odbor o zbranih prispevkih tudi odloča in deli podpore predvsem za zaposlitivo brezposelnih družinskih očetov. Akcijski odbor za zimsko pomoč ima tudi svojo pisarno in vsi dopisi iz te pisarne gredo samo v imenu ljubljanskega odbora za zimsko pomoč. Te dni pa so nekateri premožnejši ljubljanci, zlasti na jugovzhodni strani, dobili nefrankirana, na roko pisana pisma z zahtevo, naj čimprej store svojo dolžnost za zimsko pomoč. Podpis je sicer nečitljiv, vendar pa je pred podpisom jasno čitljiv naslov »Ing. c. Ze oblika pisma je takšna, da jih nihče ne more pripisati odboru za zimsko pomoč. Navzlic temu so se vendar nekateri, ki so taka pisma dobili, povsem po krivici jezili na odbor za zimsko pomoč, češ da jih hoče prisiliti k darežljivosti. Zaradi tega pojasnjuje odbor, da nima s temi pismi nobene zveze. Vsa pisma in prošnje, ki jih pošilja ljubljanski odbor za zimsko pomoč, imajo odborov žig, ki ga pa na teh nefrankiranih pismih nikjer ni. Če je pa neznani pisec teh pism imel dober namen, naj se podpisuje čitljivo in naj navede svoj natančen naslov, da bodo ljudje vedeli, kdo jih opominja k dobrotelnosti.

Nesreče

Odjuga, ki je nastopila, je sprala ceste in je nevarno prekoražno stopati čez ceste. Nesreče, ki so se včeraj dogodile, gredo vse na račun izpranih cest.

Iz lekarne Bahovec so bili poklicani reševalci. Pred lekarno je namreč tedaj padla Berčič Nelca. Pri padcu si je zlomila desnico. — Tudi

Točne statistične podatke ima urad za posamezne okoliše. Ta statistike vsebujejo točno navedbo hišnih števil. Zanimivo je, da so v statistiki tudi navedene številke hiš, ki so prazne, oziroma v njih nihče ne stanuje.

Tisoče vprašalnih pol je prehranjevalni urad pregledal. Mnogi stanovalci: uradniki, delavci itd., so izpolnili na primer posebne vprašalne pole, njihov stanodajalec pa tudi. Pri pregledu so vse to vpisali na eno vprašalno polo, s pol pa so na posebne statistične pole prepisali imena trgovcev in pekrov, kakor so se pač izjavili posamezniki na vprašalni poli. Nekateri so se odločili, da bodo pekli, doma, drugi dajali peku, mnogi pa so se izrekli in za peke in za domačo peko. Različno je pri trgovcih. V Celju imamo 60 trgovcev in 19 pekrov. Statistika, ki jo ima prehranjevalni urad, točno zaznava številce prebivalcev, ki so se po vprašalnih polah sami izjavili za nakup moke pri svojih trgovcih. Prebivalci posameznih okolišev, kar je značilno, so se odločili za poedine trgovce, tako da imajo nekateri trgovci veliko število odjemalcev, drugi pa zopet manj.

Pri vsem ne smemo preko dejstva, da ima osebe prehranjevalnega urada, ki ga vodi g. Fijavž, zlasti pa prehranjevalni odbor, kateremu načeljuje župan dr. Voršič, mnogo dela in skrbi. Celoten odbor z vso pozornostjo, natančnostjo in požrtovalnostjo dela, da se bo prehrana prebivalstva mesta Celja uredila pravilno. Odbor ima redne seje in razpravlja o vseh perečih vprašanjih prehrane in daje uradu smernice.

V Zgornji Kašeli so morali reševalci na pomoč. Mehanik Zajec Alojz je tudi padel na cesti in se precej poškodoval po telesu. — Nekaj avtomobilist pa je na Celovski cesti podrl Vodnika Janeza. Vodnik je nezavestno obležal na cesti in se še v bolnišnici precej časa ni zavedel. — Tudi Čuden Jerico so morali prepeljati v bolnišnico, ker si je pri padcu zlomila roko. — Čerčan Pepca, ki je uslužben pri tvrdki Sever in Comp., je včeraj pri delu nesrečno padla. Pri padcu si je hudo poškodovala na glavi. — V bolnišnico so pripeljali 77letno posestnico Marijo Grahkovo iz Lokve pri Črnomlju. Doma je zakurila ogenj v peči. Bila je pa pri delu nerodna in se si je vžgala obleka. Plameni so jo obljeli in je obupno klicala na pomoč. Sosedje so prihiteli in pogasili ogenj na njej. Revica pa je ogenj močno obljala. Dobila je nevarne opekline. — Pri smučanju sta si zlomila nogi 14letni mesarjev sin Ivan Erzer iz Ljubljane in 8letni posestnikov sin Josip Vidic iz Most. — Žrtve poledice je postal tudi 17letni mehaniški vajenec Vladimir Mrzlić kar na Viču, ki mu je spodrsnilo in si je pri tem zlomil desno nogo. — Podobno usodo je doživela tudi Ana Marova, ki si je prav tako zlomila nogo. — Huišo nesrečo pa je doživel hlapec Julij Sinčič iz Čirč pri Kranju. Sinčič bi bil skoraj zmrazil v snegu. V bolnišnici so ugotovili zdravnik, da sta Sinčiču zmrazili obe roki in nogi. — Susteršič Anton, kretnik v p. iz Ljubljane, je padel pod voz in se precej poškodoval. Delavec pri »Jugobrunici« v Kranju Križnar Lovrene se je nerodno srečal z nekim voznikom. Voz je Križnarja hudo opazil. — Posestnikov sin Močnik Janez iz Smartnega pri Tuhinju si je pri rezanju slame precej poškodoval, kajti slamoreznica mu je odtrgala nekaj prstov na desnici. — Tudi Močnik Alojz je doma iz Tuhinja. Dve leti mu je komaj, pa je padel s klopi in se hudo potolkel po glavi. — Pri slamoreznici se je precej poškodoval Knaus Alojzij s Hriba pri Litiji. — Delavec Novine Vinko je bil v gostilni pri Jancu preveč siten. Njegove sitnosti pa se je kmalu naveličal neki gost, ga udaril po glavi in ga vrgel na cesto.

Za 28 jurjev je bil olajšan

V nedeljo je doživel dentist Ivan Mavser, stanujoč Pod ježami 17, hudo preseženečje. Okrog pol sedmih zvečer se je vrnil domov. Ko je odklenil stanovanjska vrata, je naletel v sobi na

Skrivnostno zastrupljenje v Zidanem mostu

Zidan most, 20. januarja.

mirno življenje v našem železničarskem naselju so vznemirile v zadnjih dneh skrivnostne govorice, ki se pletejo okrog še nepojasnjenega zastrupljenja dveh članov neke delavske družine na Zidanem mostu. Preteklo sredo, dne 15. t. m. so v omenjeni družini večerjali koruzne žgance, ki pa so bili verjetno pomešani — hote ali nehoti — z neko strupeno snovjo, o čemer nas potrjuje dejstvo, da so posledice te borne večerje povzročile tragično nesrečo: smrt dvanajstletne deklice, dočim se njen oče bori še s smrtno v celjski bolnišnici. Zeni pa, ki trdi, da je takšno moko kupila v trgovini, se ni ničesar zgodilo. Zvedelo se je pri zasliševanju, da žganec niti ni večerjala, ker ji baje niso šli v slast. Ker pa je bilo vsem sosedom dobro poznano razmerje med možem in ženo, ki je pred

Zborovanje Kulturbunda v Mariboru

Maribor, 22. januarja.

Na kratko smo že v včerajšnjem Slovenskem domu javili o zborovanju Kulturbunda, ki je bilo v nedeljo v Mariboru. Od prijatelja našega lista, ki je imel priložnost, da je govoril s svojimi znanjci, ki so bili osebno na dopoldanskih zborovanjih in pri popoldanskem glavnem zboru, smo dobili naslednje informacije:

Zborovanja so se udeležili delegati vseh kraj. Kulturbundov v Sloveniji ter deleg. osred. vodstva v Novem Sadu. Vsega je prislo v Maribor okoli 150 delegatov iz drugih krajev. Dopoldne so bila zborovanja na raznih mestih. Največja skupina — okrog 300 ljudi — je zborovala v prostorih Velike kavarne. Tu se je govorilo o vprašanjih notranje organizacije posameznih društev, o administraciji, sprejemanju članstva, o Kulturbundovem časopisu ter se je naglašalo, da spadajo med ta glasila tednika »Deutsche Nachrichten«, ki izhaja v Zagrebu, »Gottscheer Zeitung«, ki izhaja v Kočevju ter dnevnik »Mariborer Zeitung«, ki izhaja v Mariboru. Zene so zborovale v dvorani protestantskega župnišča ter je vodila njihovo zborovanje gospa Schmiederer. Mladina je imela posebno zborovanje v prostorih Kulturbunda na Aleksandrovi cesti 14., kjer je imel zborovanje tudi »Arbeitsdienst«, ki je uredil tudi posebno rediteljsko službo. Glavno zborovanje je bilo popoldne v novi telovadnici dvorani »Rapida« v Pipuševi ulici. Tu je bilo zbranih okrog 1000 oseb, kot govornik pa je nastopil voditelj Nemcev v Sloveniji (Gauführer) protestantski pastor Baron v Mariboru. Organizacija zborovanja je bila izvršena po vzoru iz Nemčije. Dvorana je bila okrašena, za govorniškim odrom je bilo napeto rdeče blago,

Zborovalci so bili v dvorani postrojeni v ravne vrste.

V sredini je bil prehod, ki so ga na obeh straneh obrobili člani in mladi v uniformah. Prihod voditelja pastora Barona je pozdravila fanfara in bobnanje. Nato je stopil pred voditelja mariborski zdravnik dr. Josip Ivanšek, ga po-

Dvakrat več piva popijejo kot druga leta v Celju in v Savinjski dolini. Led za hladilnice je zdaj »zrel«

Celje, 19. januarja.

V teh zimskih dneh, ko je pritisnil mraz, da je stoječa voda že čez dan dobila močno ledeno skorjo, so prodajalci piva in pivovarne začeli skrbeti, da si napolnijo svoje ledence v taki meri, da bo zadostovalo do druge zime. Po dvakrat, trikrat preizkušajo debelino ledu, preden je led goden za sekanje. Ko je debel približno 12-15 centimetrov, ga začno sekati. Delavci z nalašč za to pripravljenimi plitvimi sanmi, v katerih so nabite železne konice, da z njih ne zdrsi led, vlečejo i zvode na breg ledene plošče. Pri saneh so potrebni najmanj trije moške, če so plošče večje, pa še več. Prvi drži za ročico sank in odrija sani pod ledeno ploščo, drugi pa s pomočjo železnih

nekega moškega. Neznatec se je tiščal povsem mirno v kotu sobe. Misli je pač, da ga Mavser ne bo opazil. Ko je Mavser stopil proti njemu, ga je neznatec udaril s topim predmetom po glavi. Zmedenost je neznatec izrazil in jo popihal. Ker Mavserja udarec ni poškodoval, se je pogel za neznancem in ga zasledoval po cesti. Ker pa je bila tedaj zunaj megla, se je neznancu posrečilo zasledovalcu zmešati sled. Uspešno mu je priti na varno. — Mavser se je vrnil v stanovanje in začel pregledovati omare, če mu morda ni kaj zmanjkalo. Ugotovil je, da mu je neznanec izmaknil 28.000 dinarjev, ki so bili spravljeni v nekem predalu. O tatvini je bila obveščena tudi policija. Kaže, da bodo tata kmalu dobili, kajti Mavser ga je policiji natančno opisal. Vsekakor je vlomil nekdo, ki je domače razmere dobro poznal. Zanimivo je tudi dejstvo, da je tat za seboj zaklenil vrata, da je mogel v miru brskati po stanovanju.

Štirje obtoženi zaradi uboja, dva pa obsojena

Maribor, 20. jan.

Pred malim senatom mariborskega okrožnega sodišča je bila danes dopolne razprava zaradi uboja dne 17. novembra lanskega leta v Stanečki vasi. Obtoženi so bili štirje mladi fantje, od teh sta bila pa dva oproščena, dočim sta dva dobila hude kazni. Slučaj je sledeč:

V noči, dne 7. novembra, je bila v Stanečki vasi gostilniška veselica, na katero je prišlo mnogo ljudi. Ko so bili gostje že dobre volje ter se je v gostilni pilo, pelo in plesalo, so prišli tudi trije bratje — Janez, Ludvik in Franc Korošec ter njihov prijatelj Janez Kovačič, vsi doma v Stopnem pri Makolah. Bili so močno vinjeni in ker so znani kot pretepači, se jih gostilničar ni nič kaj razveselil. Zaradi tega jim tudi ni hotel dati vina, ko so sedli v kuhinji za mizo ter zahtevali pijačo. Fante pa je to ujezilo ter so sklenili, da se bodo maščevali nad gostilničarjevimi gosti. Odšli so v gostilno, začeli izzivati ter prevzemati fantom pri plesanju dekleta. Ker pa ostali gostje na njihova izzivanja niso reagirali, so se na videz poslovlili ter odšli, postavili pa so se pred gostilno na prežo. Ko je nekaj fantov prišlo iz gostilne, da se naužijejo svežega zraka, je pristopil k njim Janez Korošec z odprtim nožem v roki ter jih vprašal, če ga namenjajo napasti. Fantje pa so hitro prišli, ga vrgli na tla ter mu hoteli vzeti nož. Tedaj pa je Korošec zaklical, priskočila sta iz zasede še dva njegova brata ter Janez Kovačič. Začel se je spopad, v katerem je obležal Franc Purg mrtev, zaboden večkrat v prsi, trebuh in hrbet. Danes sta dva glavna krivca tega žalostnega dogodka pejala zaslužen kazni. Janez Korošec je bil obsojen na 4 leta robove in 4 leta izgube častnih pravic, njegov brat Ludvik pa na 3 leta strogega zapor, dočim sta bila Franc Korošec in Janez Kovačič oproščena.

zdravil z nemškimi pozdravi ter pozval navzoče, da ga pozdravijo z istim pozdravom in vzklikom »Sieg Heile«. Nato je imel voditelj govor, po govornu je sledila himna Nemcev, ki žive v inozemstvu, ter končno spet skupen pozdrav.

kavljiv odrijava ploščo na sani ter jo potem skupno potegnejo iz vode. Plošče zlagajo na kupe, odkoder se vrste vozovi, ki neprenehoma odvažajo led v ledenico. Po lesenih žlebovih drsi led skozi ozko lino v ledenico, kjer delavci v debelih rokavicah in v žakljevino ovitih nogah odmetavajo in točejo led. Vse to gre hitro v bojazni, da ne bi pritisnil jug.

Ker je treba računati s tem, da se led takoj po zimskem času v ledenicah prične topiti, ga je treba precejšnje količine. Najmanjše ledenice potrebujejo do 40 voz ledu, večje zaloge piva, ki tudi svojim strankam dajejo led, pa ga potrebujejo do 600 voz in še več.

Pivo je danes prav za prav pijača, katero največ pijejo, letos še posebno veliko in celo pozimi. Zato ni čudnega, če letos pivovarne kažejo še posebno vneto, da si preskrbe zadostne zaloge ledu. Po Celju smo zadnje dni, ko je pritisnil strupen mraz, videli cele vrste voz, ki so dovažali raznim hotelom in gostilnam ter glavnim zalagam led v ledenice.

Zaradi slabe vinske letine je cena vinu zelo visoka, zato si ljudje raje privoščijo pivo. Kakor smo zvedeli je potrošnja piva v Savinjski dolini letos še enkrat večja kot prejšnja leta. V drugih krajih je konzum piva za 60 odstotkov večji. Na podeželju iztočijo posebno veliko piva v steklenicah, zato imajo pretakalnice mnogo dela. Celu v sedanjem zimskem času delajo v pretakalnicah prav v enakem obsegu kot poleti.

Celjske novice

Pet stopinj toplote. Po strupeno mrzlih dneh je včeraj in danes zjel Celje toplej zračni val. Sneg kar vidno kopni, tako da so priveditelji slovenskih smučarskih tekem v Celju že v resnih skrbih, če bo mogoče te tekme kljub temu speljati. Ker pa je pretekli teden zapadlo precej snega, upajo, da ga vsaj še do nedelje ne bo toliko vzele, da bi bile tekme neizvedljive. Tlakomer kaže spremenljivo vreme. Davi ob 7 smo imeli 6 stopinj toplote. S veljskih ulic je sneg že skoraj čisto izginil, čeprav ga je bilo zapadlo nič koliko. Mrzli val se je dvignil, tako da imajo zdaj v planinah mrzlo vreme, vprav obratno kot pred tednom, ko je bilo v gorah južno vreme. Nad Savinjsko dolino in Celjsko kotlino je ležala davi megla in je poleg tega še deževalo.

»Kulturbund« je imel sredi svoj večer v dvorani »Pri zelenem tranku«. Udeleženci so najprej zapeli Zangerjevo »Pesem Nemcev izven meja«, nato pa je poročal o gibanju rojstev v posameznih državah župnik dr. May. Člani Kulturbunda so prišli na prireditev v civilnih oblekah.

NA ZAPOVED KRALJICE...

FILMSKI ROMAN

Kako elabo ga je poznala, čeprav je bila starejša od njega in zares tudi pametnejša od njega!

Tragedija se je naglo spuščala.

Essex je zastavil usodno vprašanje.

In vse je bilo namah v kraju.

Vei Elizabetini upi so usahnili, vsi aveti gradovi, ki so ji pred duševnimi očmi že spet začeli rasti nad obzorjem in so se dvigali med rožnate oblake na jasnem, srečnem nebu, so se v hipu zrušili. Vse čarobnjarljivi prizor je ugasnil tako nepričakovano, kakor se je bil nepričakovano ponudil.

Essex je dejal samo tole:

»Pa... prestol?«

Elizabeta ni prav vedela, kaj naj bi si napravila iz tega nenadnega vprašanja.

Zato mu je odgovorila nedolžno, saj je bila že prav za prav prepričana, da je vse že spet dobro:

»Prestol?... Zakaj prestol?... Prestolu se ne bi zgodilo nič!«

Toda Essex je bil neizprosno ter je spregovoril neumljive besede, zvest svojemu značaju:

»Motiš se! Na vsak način bi ti ga poskušal ugrabiti! Nekoč sem se boril za oblast... in sem bitko res izgubil... Toda rečem ti, da zdaj...«

Ta hip pa je od zunaj skozi debele zidove prišlo v sobo silno bučanje.

Temni hrum je naglo naraščal in prihajal vedno bliže.

Množica je razburjeno klicala Essexu.

Essex se je obrnil h kraljici Elizabeti, jo pomembno pogledal in ji rekel:

»Ali ališiš te klice, Elizabeta? Ljudstvo je z menoj in zame! Če bi imel le eno samo priliko še, potem ti rečem, da bitke prav gotovo ne bi pri tej edini priliki izgubil!«

Elizabeta je prebledela.

Tesnoba jo je obhajala.

Strah in trepet, zakaj si kvari Essex še zadnjo priliko za rešitev, zakaj ji govori te predrznosti!

Zakaj ji onemogoča, da bi ona lahko končno vendarle premagala kraljico v sebi?

Pa tudi jeza že vstaja v njej.

In ponos kraljice, ki se ne pusti žaliti.

Zato mu pravi:

Zakaj pa mi, Robert, vse to pripoveduješ? Ali ne veš, da to pomeni...«

Essex pa jo prekine.

Sam od sebe doda:

»Mojo smrt? Da, draga Elizabeta, prav dobro vem, da te moje besede zame pomenujo nepreklicno potrditev smrtne obsodbe! Vem to! Rekel sem ti to samo zaradi tega, ker sem te ljubil in te še ljubim. Ne morem sprejeti milosti, če ne povem vse resnice, do zadnje podrobnosti. Vse resnico sem ti hotel in moral povedati... In zdaj sem ti jo tudi povedal!... Zato pa je zdaj za naju oba najboljšo... če grem.«

Ponosno se je obrnil in se odpravil proti vratom, ki so bila vdvana v tla.

Niti enkrat se ni ozrl na Elizabeto.

Sel je visoko vzravnal in mračen.

Zani je bilo že vse v kraju.

Sklenil je bil svoje račune s svetom.

Kakor ee je izteklo, tako se je.

Zdaj ni moči ničesar več popravljati.

Konec etoji pred njim.

Elizabeta pa je v silnem strahu presunljivo zavpila za njim:

»Ne moreš takol! Ne moreš, Robert! Ne bom te pustila! Ljubim te!«

Ponovno se je v njej razvil mučni, tihi, pa srditi in usodni boj med žensko in kraljico.

Kdo bo zmagal?

Essex to prav dobro čuti.

Vendar pa v ničemer ne more pomagati ženski.

Naj se sama odloči!

Naj sama, brez njegove pomoči, vendar že enkrat za vselej v sebi premaga kraljico.

Zato jo še enkrat izzove:

»Ali se hočeš odreči prestolu?«

Tu vprašanje pade kakor silen udarec, kakor potres, ki poruši tudi najbolj trdne zidove, kakor vihar, ki vse stvarbe omaje v temeljih in jih prekucne kakor bi bile iz papirja, vihar, ki pomete v strahotnem mlamolu vse.

To je preveč.

To vprašanje je usodno, odločilno.

Neverjetno je to izzivanje.

Nesmiselno, blazno.

Kaj neki je šinilo Essexu v glavo, da je šel tako lahkomišno žaliti kraljico prav v najbolj življivejši zadevi?

Elizabeta zadržti.

To je preveč!

Tega ne more prenesti!

Trdovratno se oklepa kraljevske oblasti in časti.

Na vsak način bi res hotela obdržati ljubljenejša moža — obdržati pa bi zraven hotela tudi prestol!

To pa je, žal, nemogoče!

Oboje se ne more imeti!

Enemu ali drugemu se mora odpovedati.

In tega noče.

Toda gotovo je:

Ali bo obdržala moža, toda brez prestola, ali pa prestol — toda brez moža!

Taka je njena usoda!

Toda kaj ji bo in počemu vse kraljevski sijaji, vsa oblast in vsa moč, če ne bo imela ljubca...!

Kaj ji bo vse to pomagalo, kako naj bi bila še kdaj vesela, če ne bo imela ob svoji strani svojega draga Roberta, svojega ponosnega, trmasteja, pa vendar ljubega lorda Essexu, s katerim je preživela toliko srečnih dni!...

Elizabeta okleva.

Grozni dvomi jo mučijo, neprestano se dvigajo novi komisleki.

Vsa je zagrebenja v bolešno razmišljanje.

Zdaj se kuje njena usoda.

Njen mir in njena areta sta na tehtnici.

Elizabeta se tega dobro zaveda.

Za karkoli se bo odločila, to bo obveljalo in to ji bo prineslo usodo za vse njeno nadaljnje življenje.

V teh mislih okleva.

Skoraj bi se bila že odločila, da bo popustila Essexu, da se bo odpovedala prestolu...

(Dalje sledi)

Od tu in tam

Sadjarstvo bodo na Hrvaškem z vsemj silami podpirali in pospeševali. Tako je bilo sklenjeno na sestanku Gospodarske sloge, kjer so strokovnjaki poudarjali, da bi imela Hrvatska lahko mnoge koristi od svojega sadjarstva, vendar je treba z večjimi podporami in večjo delavnostjo pospešiti napredek. Banaska oblast je sklenila dati 600.000 dinarjev za nakup 300.000 mladik, katere bodo potem dobrim in zavednim sadjarjem razdelili. Posebno pozornost bodo posvetili slivarestvu, ki donaja že sedaj največje dobičke. Obenem se zavzemajo za uvedbo potujočih sadjarskih učiteljev, ki bi sodelovali skupaj z akcijskimi oblastmi in Gospodarske sloge.

»Bogojavljenke« procesije so imele v vseh večjih pravoslavskih krajih v nedeljo. V Belgradu je procesijo vodil patrijarh Gavril, ki je potem z mostu blagoslovil Savo. Vrgel je vanjo tudi velik ledeni križ, za katerim so se v vodo pognali mladeniči. Vselej se ob takšnih priložnostih razvije tekma, kdo bo križ prinesel iz valov mrzle reke. Podobna procesija je bila tudi v Zagrebu, katere so se udeležili zastopniki vseh oblasti, tako civilnih kakor vojaških. Tudi grkokatoliška cerkev je slavila ta praznik, ki je spomin na dan, ko je sv. Janez Krstnik v reki Jordanu krenil Kristusa.

Starokatoliška župnija v Belgradu je ostala zvesta starokatoliškemu škofu dr. Marku Kalogjeru, katerega so uporniki v Zagrebu že zdavnaj odstavili in preskrbeli za to svojo odločitev tudi potrdilo vrhovnega sveta Utrechtske unije, v kateri je bila hrvaška katoliška cerkev vključena. Navzlic temu pa se je Kalogjera krepko držal v Belgradu in ni opustil svojega mesta in še vedno poudarja, da je on dejanski poglavar starokatoliške cerkve v naši državi. Zagrebški starokatoliški mu očitajo, da se je znal obdržati le s podporo oblasti in da se je tudi izneveril hrvaškemu narodu. Kalogjera je na nedeljskem zborovanju v Belgradu rekel, da se je njegova cerkev povečala v vsakem pogledu, ni pa navedel, za kolikošno število se je njegova cerkev povečala. Pač pa se je pritoževal nad oblastmi, ki nečesto poslušajo njegovih navodil, kadar gre za ločevanje zakonov, ki so bili sklenjeni v drugih cerkvah, pa jih je potem sodišče starokatoliške cerkve ločilo.

Napoved o odpretni nove skopljanske radijske oddaje postaja je v Južni Srbiji povzročilo veliko veselje. Leta poročajo, da so ljudje iz vseh krajev pisali svoja pisma in v njih izrekli v ogromni večini željo, naj bi nova radijska postaja v prvi vrsti oddajala južnosrbijanske narodne pesmi in sploh posvečala največjo pozornost narodnemu blagu južnosrbkega ljudstva. Postaja bo začela oddajati prihodnje dni na valu 472 metrov.

Zaradi mraza so se volkovi začeli pojavljati tudi v bližini Karlovca. Pred nekaj dnevi je sestradan volk napadel sredi dneva železniškega čuvaja pri postaji Josipdol. Čuvaj se je zver ugrabil na ta način, da jo je pobil z motiko. Prav tako poročajo, da se volkovi klatijo tudi v okolici znanega industrijskega kraja Duga Resa in ogrožajo delavce, ki prihajajo ali odhajajo iz tovarne. Nedavno pa je železniški plug blizu Karlovca povozil volka, ki je tekkel po železniški progi.

18 milijonov dinarjev posojila skuša dobiti od Osrnjarke urada za zavarovanje delavcev občina v Mostarju. Suzor je poslal svojega posebnega odposlanca, ki je ocenil nepremičnine mestne občine in bo nato podal svoje poročilo. Mostarska občina bi rada porabila denar za zgraditev novega reprezentativnega občinskega doma, v katerem bi bila tudi velika gledališka dvorana. Razen tega bi bilo več milijonov porabljenih za izvedbo kanalizacije in za druge neodložljive potrebe mesta.

Vojvodinski Hrvati, ali poprej stalno imenovani Šokci in Bunjevci, odločno zanikujejo in zavračajo trditve, da bi bili kak drugača kakor pravi Hrvati, pa nobeni Šokci in Bunjevci s posebnim narodnostjo. Pred kratkim so si ustanovili svoj prosvetni svet, v nedeljo pa so postavili prve osnove za delo tega prosvetnega sveta. Vsi govorniki so se zavzemali za krščansko vzgojo svojih otrok v vseholah. Obenem so poudarili, da se bodo v kulturnem delu povezali z Zagrebom.

Policijska šola v Zemunu je do sedaj izsolala že skoro 2300 policijskih stražnikov in prometnih policajev. Zanimivo pa je, da prihajajo zadnja leta v to šolo številni gojenici, ki imajo po več razredov gimnazije. Precej je tudi takih, ki imajo mature, ali pa so med šolanjem v Zemunu dovršili višje razrede gimnazije in položili mature. Nekaj je celo takih, ki so začeli s študijami na univerzi. Takšni stražniki z matura imajo pravico, da že po petih letih službe polagajo izpite za nadzornika policijskih straž, medtem ko smejo takšne izpite polagati ostali šele po desetih letih službe.

Svojevrsen predlog za zbirke v korist zimske pomoči je sprožila organizacija hrvaških zasebnih nameščencev. V svojem listu so predlagali, da bi se uvedle posebne »znakičice javnega dela«, katere bi morali lepiti na vse luksuzne predmete. Tako bi jih morali lepiti na steklene luksuznih vin, na luksuzne toaletne predmete, na vse vitopisce k prireditvam, na umetniške slike v zasebnih stanovanjih, na dele pohištva v stanovanjih z več kot tremi sobami itd. Vse drugačne zbirke naj bi odpadle. Obenem bi bilo treba z 10% socialnim davkom obdavčiti vse takšne ljudi, ki imajo mesečno več kakor 10.000 dinarjev zaslužka.

Na zagrebški postaji Sava sta trčili dve lokomotivi v nedeljo. Iz glavne postaje je odpeljal proti večeru vlak proti Medimurju. Ker strojevodja pri vходу v postajo ni videl zaprtega signala, je vozil naprej in lokomotiva osebnega vlaka je trčila v drugo lokomotivo, ki je prihajala nasproti. Trčenje ni bilo preveč hudo in zato tudi človeških žrtv ni bilo. Le gmojne škode je bilo nekaj.

Poveljstvo jugoslovanske vojne mornarice je začelo pred dvema letoma graditi posebno moderno okrevališče za naše mornariške podčastnike nad Skradom v Gorskem Kotarju. Ta dom so že dogradili in v notranjosti tudi uredili ter so vanj že prišli prvi gostje. Letos pa misli poveljstvo zgraditi v bližini tudi okrevališče za mornariške častnike.

Gojitvi riža bodo v naši državi letos posvetili mnogo več pozornosti kakor doslej. Vojska v Evropi je prinesla svoje tegobe pa tudi svoje dobrote. V naši državi so za gojitev riža primerni kraji v vzhodni Južni Srbiji, vendar se gojitvi ni posvečala tiista pozornost, kakor bi jo ta panoga lahko zaslužila. Veako leto smo pri nas pridelali do 700 vagonov riža, okrog 2300 vagonov pa smo ga uvozili iz tujine, prvenstveno iz Italije. S primeranimi ukrepi in podporami se bi v nekaj letih dala domača proizvodnja podvojit, razen tega pa bi bilo treba dvigniti izobrazbo kmetovalcev in pripraviti primerne stroje in druge tehnične pripomočke za racionalnejšo gojitev te kulture. Južnosrbški gojitelji riža so obiskali oni dan v Belgradu več ministrov in dobili zagotovilo, da bo vlada v vsakem pogledu podprla njihovo stremljenje.

Ljubljana tolče Maribor po številu obtožencev

Obtoženih je 72 javnih delavcev - Satan ga je zmotil

Ljubljana, 21. januarja.

V starih sodnih spisih, ki jih hranijo v zaprašenih kletah justične palače, so pač še ohranjeni zanimivi dokumenti o velikih političnih in drugih kriminalnih procesih kakor tudi o velikanskih in senzacionalnih civilnih pravih, od katerih je pravda nekega grofa Wallburga, nezakonskega sina avstrijskega nadvojvode v devetdesetih letih preteklega stoletja vzbujala splošno evropsko, celo svetovno senzacijo. Takrat so mnogi listi objavljali obširna poročila. Pravijo, da je ta proces, v katerem je nezakonski sin grofa Wallburg tožil svojega očeta za veliko odškodnino, vodil Slovenec, pok. viš. dež. sodni svet g. Travner, oče že tudi umrlega sodnika v Mariboru Travnerja, ki se je literarno udeleževal ter je spisal zanimive etvari o čarovnicah in drugih stvarih. Ta proces je bil zanimiv po svoji vsebini in senzaciji.

Ljubljana je v preteklem stoletju doživljala tudi politične veleprocese. Zaradi veleizdaje je sodilo ljubljansko deželno sodišče 15 tržaških iredentistov — Italijanov. Ljubljansko sodišče je bilo po nalogu pravosodnega ministrstva delegirano namesto tržaškega, ker niso zaupali tržaškim sodnikom. Nekateri iredentisti so bili obsojeni na večletne kazni.

Po vojni Ljubljana drugače še ni doživljala kakega napetega in velikega procesa, bodisi političnega, bodisi drugače kriminalnega. Pač bo sedaj javnost zelo zanimiva bližajoči se proces proti Tonetu Hacetu, ki bo najbrž sredi februarja.

»Slovenski dom« je svoj čas objavil poročilo iz Maribora, da se bo tam pred okrožnim sodiščem pričel proces, ki bo po številu obtožencev rekorden. Tamošnje državno tožilstvo je namreč obtožilo 28 tipov zaradi zločina ponarejanja denarja, odnosno zaradi razpečevanja ponarejenih bankovcev po 500 dinarjev. Je res rekordno število obtožencev, ki jih pač sodni kronist kmalu ni zapisal. Maribor se je hotel indirektno nekako pohvaliti, da bodo pač v kriminalu to leto dosegli najlepši rekord Mariborčani. Temu pa ni tako! Ljubljana jih je hudo posekala!

Kakor znano iz politične kronike, so javni delavci, orientirani na levčarsko stran, leta 1938 sestavili, podpisali in izdali letak, odnosno spomencio pod naslovom »Kaj hočemo?«. V tem letaku so bili

tudi sestavki, ki jih je državno tožilstvo inkriminiralo in kvalificiralo kot odst., ki vsebuje »učin« kazniviga dejanja po čl. 3 zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Proti vsem podpisnikom — bilo jih je 72 javnih delavcev — je bila na predlog državnega tožilstva uvedena kazenska preiskava. Vsi podpisniki so bili zaslišani. Nedavno je bila ta preiskava končana in je državno tožilstvo sestavilo primerno obsežno obtožnico, v kateri je vseh 72 podpisnikov obtoženih zločinov po omenjenem členu zakona za zaščito države. Zadeva pride pred mali kazenski senat. Obtožnico sedaj že razpošiljajo posameznim obtožencem. Mnoge že sedaj zanimajo različna vprašanja procesualnotehniškega značaja. Kje, v kateri dvorani naj bi se ta politični veleproces razpletal in obravnaval? Nekdanja poročna dvorana je primerna za to. Kdaj bo ta proces? Ne tako hitro! Treba je še izpolniti mnoge formalnosti in se bo zadeva najbrž zavlekla tja do jeseni. V procesu bo sodeloval tudi močan zbor odvetnikov — branilcev. Ali bo javnost imela dostop k tej veliki razpravi? Po dosedanjih praksi sodeč, ne, kajti razprave po členih zakona za zaščito države so običajno tajne iz državnih interesov.

*

Janezu so bila v svetovni vojni zlomljena rebra in močno poškodane roke na soški fronti, ko ga je granata zasula. Preživljal se z malimi posli. V mladosti je krenil na stran pota. Mnogo dežel je prepotoval. Videl je jasno nebo italijansko, Švice viedke gore in velikanske dimnike nemških tovarn. Ko je »vandral« po svetu, je tu in tam posegel po tujih stvarih in je zato presedel po več dni za zameženimi okenci. V Gradcu je bil med vojno obsojen na 3 leta. Preživel jih je v vojaški kaznilnici Möllersdorf, katere so se vsi vojaški obsojenci zelo bali. Po prevratu ni toliko kradel. Nenavaden primer držljivosti! Od leta 1929 Janez ni več kradel. Skromno je živel. Pa ga je satan lani novembra mešeca zmotil, da je nekemu kostanjevarju odnesel 35 kg lepega kostanja in ga prodal. Janez je pred malim senatom lepo priznal. Dobil je 3 mesece strogega zapora. Janez je sodbo sprejel. Zapusčajoč dvorano je resignirano vzkliknil: »Nikdar več me ne vidite! Sam satan me je zmotil za ta kostanj!«

Ali morajo res samo slovenski kmetje vestno plačevati dolgove?

Ljubljana, 21. jan.

Kakor smo Slovenci med vsemi tremi bratskimi narodi prav gotovo najvestnejši in se najbolj držimo vsake odredbe po črki — tako se držimo tudi najčistnejše — pa za naše ljudi tudi najbolj občutne in boleče — določil za izplačevanje anuitet pri kmetijskih dolgovih. Saj kmetje sami še nemara ne bi — čeprav je pri slovenskih kmetih občutek dolžnosti bolj razvit kakor sploh, pri katerem narodu na Balkanu — pravimo, ne bi se kljub temu držali, kajti, kar je v teh hudih časih prehudo, je pa le prehudo — toda nekdo skrbi za to, da se drži: naši slovenski organi, ki so v službi prav gotovo tudi najvestnejši in najprizadevnejši ter tudi najstremeljivejši med vsemi v državi! Ti so v izvrševanju svojih službenih dolžnosti menda res »bolj papeški kakor papež sami! Kajti, če pogledamo, koliko so odplačali slovenski kmetje letošnjih anuitet pri kmetijskih dolgovih in koliko so plačali kmetje drugod po državi, potem vidimo, da je bil naš kmet najbolj goreč pri izplačevanju — po največji gorečnosti organov seveda!

Stvari so pa naslednje:

Ljubljani je odrejena letna anuiteta 26,9 milij. din, Belgradu 96,6 milij. din, Zagrebu 33,3 milij. din, Sarajevu pa 24,4 milij. din.

Letos pa so dejansko izplačali: Ljubljana 23,9, Belgrad 28,5, Zagreb 7,3 in Sarajevo 8,1 milij. din.

Ali v odstotkih: Ljubljana 89% (!!!), Belgrad 29,7% (!), Zagreb 21,8% (!) in Sarajevo 12,8% (!). Tako tedaj! Slovenski kmetje so plačali 89% tega, kar bi bili morali, Belgrad pa samo 29. Zagreb 21 in Sarajevo celo samo 12 odstotkov!

Letni obračun Slovenske nogometne zveze

Ljubljana, 19. januarja.

V nedeljo ob 8 dop. so dajali obračun svojega celoletnega dela predstavniki slovenskega nogometnega športa. Na občni zbor je prišlo 40 delegatov, ki so zastopali 49 slovenskih nogometnih klubov. Zborovanje je začel prvi predsednik SNZ dr. Kostl in pozdravil vse navzoče ter nato podal svoje poročilo. Potem so tudi ostali odborniki podali svoj letni obračun.

Delegatom je bilo dano na razpolago obširno tiskano poročilo, tako da so se mogli z delom Zveze dobro seznaniti. Iz tega poročila tudi mi posnemamo naslednje najvažnejše odstavke: Ob zadnjem običnem zboru SNZ je bilo včlanjenih 54 klubov. Notranje delo upravnega odbora bodo deloma osvetlili tile podatki: Sklepe je upravni odbor objavljaj v svojem Službenem listu, ki je tudi v minuti poslovni dobi služil kot koristen posrednik med upravo SNZ in njenimi klubi. — Prvenstveno tekmovalje je do konca sezone 1939-1940 potekalo po prejšnjih propozicijah in ga je vodil tehnični odbor do konca. — V splošnem je tekmovalje poteklo gladko in redno. Nekoliko težav je bilo v slovenski ligi. O pokalnem tekmovalju bi bilo pripomniti, da ni bilo izvedeno do kraja.

Zaradi raznih prestopkov je upravni odbor uvedel in vodil postopek proti klubom v 71 primerih. Od teh je bilo 31 oproščenih, v dveh primerih. — Na protest SNZ glede zapostavljanja juniorjev pri državnih reprezentanci je bilo sklenjeno, da se morajo vboodče upoštevati tudi juniorji iz Slovenije. Naša delegacija pri VNS bo tudi morala paziti, da bo reprezentanca SNZ upoštevana ob praznovanju polnoletnosti kralja Petra II., ko so na sporedu razne tekme.

Razdelitev igralcev po podvezah je naslednja: Podvezava v Celju ima 10 klubov (477 igralcev), ljubljansko okrožje 29 klubov (1491 igralcev), podvezava v Mariboru 10 klubov (575 igralcev), izločeni klubi 6 klubov (260 igralcev). — Skupaj ima torej Zveza 55 klubov in 2803 igralcev. Z reorganizacijo nogometnega športa je nastala potreba po spremembi načina tekmovalja. Tako je bila uvedena Slovenska liga, v katero se je vrnila tudi SK Ljubljana, ki je v prejšnji sezoni tekmovalja v slovensko-hrvaški ligi. V minuli dob se je »kriminalizirala« med igralci nerazveseljivo povečala. Ostre tekme v prvenstvenih tekmah so zapeljale marsikateriga igralca v nepremišljena dejanja.

Vremensko poročilo

Kraj	Barometer	sko stanje	temperatura v C	na jutranjem	na popoldnevni	relativna vlažnost v %	oblačnost od 0-10	Veter (smer, jakost)	Pada-vine m/m	vrsta
Ljubljana	755.9	5.0	5.2	82	10	WSW ₂	1.2	dež		
Maribor	751.3	1.2	9.0	90	10	S ₂	—	—		
Zagreb	756.7	8.0	3.0	80	8	NW ₁	0.1	dež		
Belgrad	757.8	8.0	4.0	90	10	SW ₁	12.0	dež		
Sarajevo	759.8	7.0	2.0	80	6	NNE ₂	—	—		
Vis	761.8	11.0	5.0	80	4	SE ₂	—	—		
Split	759.9	14.0	7.0	80	6	E ₂	—	—		
Kumbar	764.1	14.0	10.0	70	8	SE ₂	1.0	dež		
Zirbe	758.3	10.0	1.0	80	10	SE ₂	—	—		
Dujavovih	759.9	15.0	9.0	70	10	SW ₂	1.0	dež		

Vremenska napoved: Pretežno oblačno, ponekod bo rahlo deževalo.

Koledar

Danes, torek, 21. januarja: Neža, d. m.

Sreda, 22. januarja: Vincenc, m.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustik, Resljeva cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta 48.

Moderna smuška tehnika in oprema. Smučarski klub Ljubljana priredi drevo ob 20 v franciškanskih dvorani aktualno predavanje o moderni smučarski tehniki in opremi. Predavanje bo ilustrirano s številnimi diapozitivi in slikami. Da je ta prireditve dostopna vsakomur, je cena vstopnicam določena na 3 in 5 din. Predprodaja v trgovini Gorec na Tyrševi cesti. Predavanje priporočamo slehernemu športniku.

Prosvetno društvo Trnovo. Na IX. prosvetnem večeru v sredo 22. januarja ob 20 v društvenem domu Karunova ul. 14 bo imel predavanje prof. Janko Mlakar pod naslovom: Od Zin-garice preko Stola in preko Triglava na Črno prst. Na to predavanje s sklopičnimi slikami vamimo vse prijatelje naših gor.

V katero smer se razvija slovenski jezik? O tem zanimivem vprašanju bo v predavalnici Državne trgovske akademije na Bleiweisovi cesti predaval danes ob 20 pod okriljem Slavističnega društva v Ljubljani naš ugledni jezikoslovec dr. Anton Breznik. Predavanje bo ob 20. Vljudno vabljeni. Vstopnine ni.

Krojaček-Junaček, pravilnična igra s petjem, godbo in plesom, bo v nedeljo 26. t. m. zopet na odru Franciškanske prosvete. Začetek točno ob 5. Predprodaja vstopnic v trgovini Stilgoj.

Kupujem, prodajam umetnine, Demšar — Kolodvorska 30.

Ljubljansko gledališče

DRAMA

Začetek ob 20 zvečer.

Torek, 21. januarja: »Othello«. Red A.

Sreda, 22. januarja: »Revizor«. Red B.

Četrtek, 23. januarja: »Na dnuc. Gostovar mariborskega Narodnega gledališča. Izven.

Cene od 50 din navzdol.

OPERA

Začetek ob 20 zvečer.

Torek, 21. januarja: »Friderika«. Red Torek.

Gostovanje tenorista J. Gostiča.

Sreda, 22. januarja: »Vesele žene windsorske«. Red Sreda.

Četrtek, 23. januarja: »Sabska kraljica«. Red Četrtek.

Gostovanje tenorista J. Gostiča.

Petek, 24. januarja: zaprti. (Generalka.)

Sobota, 25. januarja: »Hlapec Jerneje. Krstna predstava. Red Premierski.

Mariborsko gledališče

Torek, 21. januarja ob 20: »Lepa Vida«. Red B.

Sreda, 22. januarja ob 20: »Habakuk«. Red A.

Obrtniško gibanje v Mariboru

Maribor, 20. jan.

Lani je bilo v Mariboru objavljenih oziroma ukinjenih 151 obrtnih pravic, na novo pa jih je bilo podeljenih 154 — torej je ravnotežje ostalo. Ostale izpremembe pa so: premostitev (iz ene ulice v drugo itd.) je bilo 79, začasnih ustavitvev 42 (začasna ustavitvev traja eno leto, da se pa podaljšati še za pol leta), za pol leta je bilo podaljšanih 8, spet je začelo obratovati 6 začasnih ustavitvenih obratov. 11 obratov nadaljujejo vdove po smrti možev. Novih poslovodij je bilo prijavljenih 9, pomožnih lokalov je bilo prijavljenih 8, črtanih pa 5. Med pomočne lokale spadajo prodajalne in podružnice ter jih imajo največ mesarski obrtniki. Raznih drugih prijav je bilo 8 (spremembe imena pri poročitvi itd.). V industrijskih obrtjih je bilo 10 sprememb, v koncesioniranih obrtjih (gostilne, trgovske agenture, avtoizvoški in taksiji, starinarne) je bilo 83 sprememb, v trgovinski in rokodelski stroki pa je bilo 358 sprememb.

Obrt je v Mariboru odločilen čimtelj v gospodarstvu in narodnem življenju. V obeh smereh je položaj zadovoljiv, četudi bi bilo treba prav glede narodnega vprašanja posvečati naši obrti več pažnje. V rokodelskih strokah je naraščaj res pretežno slovenski in tudi obratovalnice so v ogromni večini v slovenskih rokah. Glede vzgoje naraščaja se opaža tukaj izredno blagodejen učinek Vajeniškega doma. Slabše pa je z naraščajem v trgovini. Premalo je zavednih, brihtnih slovenskih fantov, ki bi se posvečali trgovski stroki, dasi nudi sposobnost, podjetnost človeku najprej možna za osamosvojitve.

Nagradni razpis za lepak ZFO

Zveza fantovskih odsekov v Ljubljani razpisuje nagradno tekmovalje za najboljši lepak za letošnje Mladinske dneve v Ljubljani in Belgradu. Geslo te prireditve je:

»Poklonitev mladine, včlanjene v Zvezi fantovskih odsekov in v Zvezi dekliskih krožkov, na čelu slovenskega naroda mlademu kralju ob nastopu vladanja.«

Osnutki v merilu 90 krat 120 cm naj bodo izdelani v čim manj, a čim učinkovitejših barvah, primernih za tisk v offsetu, Nagrade za najboljšje osnutke so tri, in sleher:

I. nagrada 1500 din;

II. nagrada 1000 din;

III. nagrada 500 din.

Osnutke je treba poslati do 15. februarja t. l. na Zvezo fantovskih odsekov — propagandni odbor, Ljubljana, Miklošičeva cesta 7, I. nadstropje.

Zaposlitev številnih tujcev v Angliji

Zdaj živi tam okrog 250.000 samo moških. — Delali bodo po raznih industrijskih podjetjih za enako plačo kot pravi Angleži

Spiro težav, ki se mora z njimi v sedanjih hudih vojnih časih boriti Anglija na vseh poljih, se zdaj ne morejo in tudi razumljivo, kar poročajo iz Londona o zaposlitvi številnih tujcev, ki so se zadnja leta zatekli v Anglijo. Po teh poročilih je angleška vlada že izdala nalog, da se po možnosti vsi tujci zaposle v angleški trgovini in sicer tako, da bodo s pravimi Angleži popolnoma enakopravni glede plač, delavskega zavarovanja in drugih pravic.

V zvezi s tem naj navedemo številke — kakor jih podaja sodrnik londonskega »Timesa« — ki kažejo, koliko je sploh danes tujcev v Angliji. Tako je: V Angliji je okoli 250.000 tujcev. Tu niso všete tudi ženske in otroci, pač pa samo tisti moški, ki jim je bilo dovoljeno, da smejo daj časa ostati v Angliji. Med njimi je 14 tisoč Poljakov, 10 tisoč Čehov in Slovakov, 4 tisoč Norvežanov, 7 tisoč Nizozemcev, 14 tisoč Belgijcev in 10 tisoč Francozov. Razen tega je v Angliji še okrog 50 tisoč avstrijskih in nemških beguncev. O večini teh lahko rečemo, da so naklonjeni Angliji.

Zdaj se v Angliji prizadevajo, da bi te številne tujce zaposlili po raznih industrijskih panogah. Minister Bewin je pred nedavnim dejal, da se ustanavlja Mednarodno delavsko združenje. Za zaposlitev tujcev v Angliji dela mednarodni delovni odsek v ministrstvu za socialno politiko ob sodelovanju z narodno delovno službo in z v posredovanju prihajajočimi tujimi vladi, dalje s sodelovanjem tujih delavskih združenj v Angliji kakor tudi z njihovimi delavskimi sindikati. Načrt je

odobrilo angleško gibanje Trade Union ter Združenje angleških delodajalcev.

Tujci bodo v Angliji prejeli iste mezde kot angleški delavci. Razen tega gredo prizadevanja v tej smeri, da se tujci delavci zaposle v posameznih industrijskih panogah. Tako naj bi bile n. pr. skupine Francozov, Belgijcev, Norvežanov in Špancev zaposlene pri odstranjevanju razvalin v Londonu, skupine Belgijcev, Dancov in Norvežanov v lesni industriji, nekatere skupine Norvežanov pa po vrvarnah. Potem so še skupine Čehov, Belgijcev, Francozov in Poljakov, ki so zaposleni po strojnih in letalskih tovarnah.

Tujci bodo v Angliji zaposleni, v kolikor še niso, potem ko bodo dokončali posebne strokovne šole. Ne samo moški, pač pa tudi ženske. V Londonu je bila te dni ustanovljena posebna borza dela samo zaradi zaposlitve tujcev. Najprej je bila ustanovljena za Poljake, v kratkem pa bo tudi za Belgijce.

Tuji delavci bodo nosili posebne značke, ki bodo obenem služile tudi kot potni list ali kot legitimacija.

Za primer brezposelnosti in bolezni bodo tudi delavci zavarovani pod istimi pogoji kot angleški delavci in bodo uživali popolnoma enake pravice.

Ker pa je danes v Angliji tudi velika potreba po zdravniških in bolniškem strošniškem osebju, je mednarodna organizacija dela storila na pobudo raznih državnih uradov potrebne korake, da bi se na Angleškem zaposlili tudi tuji zdravniki in bolniške strožnice.

Hudi časi tudi za ženitne posredovalce

V newyorške ženitne posredovalne urade pride na vsakega moškega ženitnega kandidata kar 20 žensk, ki bi se rade poročile

V New Yorku so imeli te dni poleg drugih najraznovrstnejših zborovanj, občnih zborov in sestankov tudi kongres, kakršnih drugod po svetu menda ni. Zborovali so člani društva ženitnih posredovalcev. Pravijo, da je bila njihova razprava izredno živahna in z ozirom na stvari, o katerih so s takšno vnetostjo govorili, tudi nad vse zanimiva. Morebiti se Amerikancem takšne razprave niti ne zde kaj tako posebne kot drugod po svetu, kjer ameriška iznajdljivost vzbuja vedno toliko zanimanja in tudi dobre volje. Govorniki so na tem kongresu ženitnih

posredovalcev zlasti poudarjali, da je v zadnjem času ženitno posredovanje naletelo na velike težave, to pa zaradi številnih vojskih naborov in zaradi nevarnosti, da bi tudi Združene ameriške države šle v vojno. Predsednik Društva ženitnih posredovalcev je podal zanimivo poročilo, v katerem je tudi dejal, da zdaj pride v posredovalne urade na vsakega moškega zakonkega kandidata kar po 20 žensk, ki bi se rade poročile. Zaradi tega je bilo tudi sklenjeno, da se kavijska za ženske podvoji, to se pravi, da se zviša od 25 na 50 dol.

Rdeči Kremelj in — umno čebelarstvo

Sovjetski učenjaki znajo čebelar že celo kar »dopovedati«, kam naj gredo na pašo

Nezanesljivo je, kaj vse so dozdaj že dosegli v Rusiji, odkar tam več ne vladajo carji, oziroma, odkar gospodujejo rdeči mogotci. Človek kar ne more verjeti najraznovrstnejšim zanimivim novicam, če se ne bi vselej tudi zavedal, da jih sporoča uradna rdeča agencija Tase, ki bi bila lahko vsaj

nekoliko bolj izbirična in ne bi pod svojo uradnostjo prinašala neprenehoma tudi takšnih poročil, ki so v današnjih viharjih, in za Rusijo gotovo tudi ne preveč ugodnih časih prav za prav zelo malo pomembna. Kdor jih zna brati, pa se le zabava. Kremelj misli, da je treba delati reklamo zase na vsak

Vrhovni poveljnik italijanske vojske v Sev. Afriki, maršal Graziani, o katerem so se zadnje dni raznesle govorice, da je tudi odstopil. Izkazalo pa se je, da te govorice niso bile resnične.

način, pa naj bo s takšnimi ali drugačnimi poročili. Zdaj se je epravil namreč tudi na čebelarstvo, o katerem pravi, da ga je bivša carska Rusija zelo zanemarila, rdeča Rusija pa da ga je dvignila do neprekosljive višine. Takole nas nekako zabava:

V Rusiji je bila do 1910. leta 83% navadnih in samo 17% umetnih, velikih panjev. Ko pa so Sovjeti prišli do oblasti, so takoj začeli na vso moč propagirati to važno panogo gospodarstva. Danes je v Sovjetski Rusiji samo še 2,8% navadnih panjev. Ze leta 1919 je sovjetska vlada izdala odlok, v katerem stoji: »Poljedelske enote so na vsak način dolžne po možnosti podpirati vse čebelarske organizacije in tiste ljudi, ki se žele ukvarjati s čebelarstvom. Pomagati jim morajo pri postavljanju čebelnjakov, ki morajo stati na najprikladnejših mestih. Država je dala v ta namen veliko denarno podporo vsem tistim, ki bi radi gojili čebelarstvo. Podelila je kolhozom v zadnjih sedmih letih že nad 60 milijonov rubljev za zgraditev novih čebelnjakov, za nova čebelna prezimovališča, nove panje, za čebelno hrano in drugo.

Vzporedno z modernizacijo čebelarstva se je pojavila tudi potreba po umetnem satju in sodobnih čebelarskih napravah. V krajih, kjer je čebelarstvo najbolj razvito, je država zgradila

50 tovarn za izdelovanje umetnega voska

18 delavnic za umetno satje in tri tovarne za čebelarsko orodje. Leta 1939 je bilo v Sovjetski Rusiji — pravi dalje to zabavno poročilo — 9.200.000 čebelnih rojev. Vsako leto jih je približno 50—60 tisoč več. Kolhozi imajo danes 5.700.000 panjev. Po čebelnjakih opravljata službo včasih kar dva člana kolhoza. Dohodek od kolhozne čebelarstva pa doseže ponavadi od 12—30% vseh dohodkov na dotičnem posestvu. Nad dva milijona panjev je v zasebnih rokah.

Obenem s čebelnim zarodom pa raste tudi pridelek medu in voska. Leta 1939 je Rusija dobila od čebel 573.000 metriskih stotov medu in 26.000 metriskih stotov voska. Za zboljšanje čebelarstva je Sovjetska Rusija ustanovila posebne čebelarske tečaje, v katerih se je v zadnjih sedmih letih izšlo 151.375 čebelarjev. Razen tega pa je v Rusiji 486 bakterioloških laboratorijev, v katerih je bilo leta 1938 narejenih 1.349.000 poskusov s čebelami. Za pobijanje čebelnih bolezni so ustanovili po raznih krajih 24 zavodov, ki se bavijo izključno samo z bolnimi čebelami. Na podlagi poskusov so dokazali celo, da je na primer deteljno seme, če ga obletavajo čebele, dvakrat večje, seme sončnice pa za polovico. Ker pa čebelarji diše divje rastline, sta učenjaka Gubin in Rozov s pomočjo posebnih »reflektorov« dosegla, da so čebele začele hoditi na pašo vprav tja, kamor sta učenjaka hotela. Na ta način se je povečal čebelarji tudi apetit. Na enem hektarju površine so odeslej nabrale sedemnajstkrat več kot prej.

To pa lahko doseže vsak čebelar. Skuhati mora posebni sirup, mešanico vode in sladkorja v enakem razmerju. Ko se mešanica ohladi, se morajo dve uri namakati z njo takšni cvetovi, na kakršne želimo, da bi šle čebele na pašo. Nekaj dni prej, preden bi »poslali« čebele tja na pašo, jim moramo dati 100 gramov omenjenega sirupa.

Da bi se čebelarstvo v Sovjetski Rusiji še bolj razvilo — končuje zabavni poročevalec svoja razglabljanja — je država sklenila najboljše čebelarje tudi odlikovati. Eden teh odlikovancev je na primer F. Šaljačinski iz krasnojarskega okraja. Njemu so čebele nanosile v en sam panj na leto povprečno 157 kg medu, zgodilo pa se je celo, da mu je ena sama čebelna družinica, ki seveda prebiva v naj-sodobnejšem panju, dala tudi 300 kg medu.

Stvari, ki so vsak dan na vrsti:

Sladkor

Več ko dve tretjini svetovne proizvodnje sladkorja se dobiva iz sladkornega trsa, skoro tretjina pa iz sladkorne pese, ki pride pri nas edina v pošto. Jugoslovanske sladkorne tovarne v Belgradu, Osejku itd. pridobivajo sladkor iz sladkorne pese. Sladkorni sok iz sladkorne pese dobivajo na dva načina:

1) V vodi oprano in očiščeno peso zmečkajo v drobno kašo, ki jo potem z vodo nekoliko razredčijo in nato v stiskalnicah stiskajo.

2) Peso razrežejo na drobne rezance, ki jih de-nejo v posode, kjer izločijo iz njih s pomočjo gorke vode sladkorni sok. Preostali rezanci so dobro krmilo. Izlučeni sladkorni sok sestoji iz vode (82—88%), sladkorja (10—18%) in nekaj drugih organskih in anorganskih snovi. Te primesnine je treba odstraniti (vodo tudi). V ta namen se soku primeša določena količina apnenega mleka (na 100 litrov soka 0,2—0,3 kg apna). Zmes v odprtih kotlih polagoma segrevajo do 70 ali 80 stopinj C, da beljakovina skrkne in splava na površje kot umazana pena, ki se sproti posema. Soku dodajo tudi ogljikove kisline in vse skupaj pustijo segrevati toliko časa, da tekočina začne vreti. V toploti apno razkrajajo nekatere soli in se spaja s kiselinami v neraztopne spojine, ki zaradi svoje teže padajo na dno kot debela gošča. Čisti sok ocedijo s sredobežno silo, ali pa ga v posebnih stiskalnicah precede skozi prtena cedila. Nato ga kuhajo še najmanj tri do petkrat in na opisani način čistijo. Neraztopne spojine se uporabljajo kot kalcijevo in fosforno gnojilo.

Sok se kuha tako dolgo, dokler ne postane tako gost, da se prične iz njega izločevati sladkor v drobnih kristalih. Ta sladkor se s sredobežno silo loči od ostalega dela soka. Drug način ločitve sladkorja od ostalega soka je: ves vroč sok vlijemo v lezene kadi, ki imajo na dnu zamašene luknjice. Pri ohlajanju izkristalizira sladkor in ostane v kadeh. Ostali del, ki ne kristalizira in se ne strdi, odteče skozi luknjice na dno kadi, ko se te odmaše. Ta sok je precej gost in temnorjav ter sladkega okusa. Imenujemo ga sirup ali melasa, iz katerega dobivajo alkohol, rum in žganje. Služi pa tudi kot korma.

V kadi ostalo trdno kristalasto snov imenujemo surovi sladkor. Surovi sladkor ima v sebi še nekoliko sirupa in drugih snovi, ki mu kvarijo okus in barvo. Zato ga zopet raztope v vodi in spet čistijo ali rafinirajo. Končno ga precede skozi živalsko olje, ki mu odtegne vso barvo in neprijetni vonj. Na ta način očiščeni sladkorni sok ukuhavajo potem v zaprtih kotlih, ki iz njih posebne črpalke izsesavajo zrak in vodne pare. Ko je sladkorni sok do kristali-lišča zgoščen, ga vlijejo v posode, ki imajo spodaj zamašene luknjice. Na strijen sladkor nalijejo vnovič sladkornega soka, da iz njega izpere ves sirup in obenem zamaši pri prvem nalivanju nastale luknjice. Tako ponovijo večkrat, dokler ni popolnoma čist. V modelih strijen in čist sladkor, drže sprva v gorkih in potem v hladnih prostorih, dokler se dobro ne posuši. Potem se reže v kocke, gladi, zavija in prodaja.

Iz sladkornega trsa izdelujejo sladkor na podoben način kot iz pese. Dorezeli sladkorni trs, ki raste v tropičnih krajih, se požanje, v posebnih mlinih zmelje na kosce, ki se med posebnimi valji zmečkajo in stiskajo. Tako dobljeni trsni sladkorni sok se kuha in čisti kot pesni.

RADIO

Program radio Ljubljana

Sreda, 22. januarja: 7 Jutranji pozdrav — 7.05 Napovedi, poročila — 7.15 Pisan venček veselih zvokov (plošče) do 7.45 — 12 Pisan napavi (plošče) — 12.30 Poročila, objave — 13 Napovedi — 13.02 Na harmoniko igra g. Rudolf Piliš — 14 Napovedi, poročila — 17.30 Sramli in citre (plošče) — 18 Doba verskih pomiritev (g. prof. Simon Lenarčič) — 18.20 Pevske vaje (»Pojte z nami«, vadi g. prof. Luka Kramole) — 19 Napovedi, poročila — 19.25 Nac. ura — 19.50 Uvod v prenos — 20 Prenos iz ljubljanske Ope-re; v I. odmoru: Glasbeno predavanje (g. V. Ukmar), v II. odmoru: Napovedi, poročila. Konec ob 23.

Drugi programi

Sreda, 22. januarja: Belgrad: 20 Opera — Zagreb: 20.30 Respighijeva sonata — Bratislava: 19.40 Orgle — Praga: 21.15 Zab. gl. — Sofija: 20 Schubertove skladbe — Beromünster: 19.15 Beethovneve sonate — Budimpešta: 19.30 Opera — Bukarešta: 19.35 Violončelo — Stockholm: 20.10 Offenbachova opereta »Lepa Helena« — Ital. postaje: 19.30 Simf. konc. — Sottens: 20.35 Simf. konc.

GENERAL KRIVICKI:

BIL SEM V STALINOVIM SLUŽBI

Vsa njegova prizadevanja, da bi se vrnil v Nemčijo, so ostala brez uspeha, dokler niso njegovi prijatelji zagrozili, da bodo sprožili mednarodni škandal s tem, da bodo stvar sporočili berlinski vladi. Šele zdaj je smel zapustiti Rusijo, iz komunistične stranke pa so ga izključili.

Suvarin, odlični francoski pisatelj ter tvorec najboljšeje Stalina, je bil moral poskusiti prav isto. Ko so ga leta 1924 na povelje Kominterne odstavili kot voditelja francoske komunistične stranke, ga je sovjetska vlada držala na varnem, dokler niso njegovi pariški prijatelji zagrozili, da se bodo obrnili na francoske oblasti.

Za eno panogo sovjetske vlade pa dragi poskus iz leta 1923 ni ostal decela brez koristi. To je bila sovjetska skrivna vojaška obveščevalna služba.

Ko smo videli, kako so šle po gobe akcije Kominterne, smo si dejali:

»Rešimo mi, kar se od nemškega prevrata rešiti da!«

Vzeli smo si najboljšo možo, ki bi bil izurjen po strankarski obveščevalni in razkrojevalni službi, ter jih uvrstili v vojaško obveščevalno službo Sovjetov. Iz teh ostankov komunističnega prevrata smo v Nemčiji ustvarili za Sovjetsko Rusijo sijajno skrivno službo, katero so zavidale vse druge države. Moskvo je poraz v Nemčiji pretresel, zato se je začela ozirati po drugih področjih, primernih za podjarmljanje. Konec jeseni 1924 so se nemške razmere ustale. Po skoraj šestih letih ni komunistična internacionala mogla za-pisati niti ene same zmage, ki bi bila mogla opravičiti ogromno porabo denarja in človeških življenj. Tisoči komunističnih zajedalcev so bili na sovjetskih plačilnih seznamih. Zinovljev položaj v

boljševiški stranki se je počasi začel majati. Treba je bilo doseči zmago — kakor koli, kjer koli in naj velja, kar hoče.

Oh zahodni ruski meji je ležala Estonska, majena država, ki je tedaj ravno prebolela hud pretres. Zinovjev ter izvršilni odbor Kominterne sta se odločila, da se poživigata na vse marksistične nauke.

Zinovjev je poklical generala Bersina, voditelja obveščevalne službe v rdeči vojski, in mu govoril nekako takole: »To pot ne bomo ravnali kakor v Nemčiji. Uporabili bomo nove načine. Nič stavk, nič agitacije. Potrebujemo samo nekaj pogumnih skupin pod poveljstvom peščice častnikov rdeče vojske in v dveh ali treh dneh bomo gospodarji Estonije.«

General Bersin je bil mož, ki je znal poslušati zapovedi. V nekaj dneh je bila sestavljena skupina kakih šestdesetih zanesljivih častnikov rdeče vojske. Po večini so to bili baltičski Rusi, pod vodstvom Siburja, enega junakov iz državljanske vojne. Naročili so jim, naj odidejo po različnih poteh na Estonsko, nekateri čez Letonsko in Finsko, drugi pa po skrivnih stezah čez sovjetsko mejo. Na Estonskem naj bi jih sprejeli razpršeni komunistični udarni oddelki, ki so skupaj šteli kakih dve sto mož. Konec novembra je bilo vse pripravljeno.

Prvega decembra 1924 zjutraj je izbruhnila »revolucija« na nekaj pomembnih prometnih križiščih v prestolnici Revalu. Država je ostala docela mirna. Delavci so šli prav tako, kakor po navadi, v tovarne. Poslovno življenje je teklo v redu. In nekako v štirih urah je bila »revolucija« docela potlačena.

Kakih sto petdeset komunistov so na mestu postrelili. Stotine drugih, ki z vso storijo sploh niso imeli nič posla, so zaprli. Častniki rdeče vojske so se kar se da hitro vrnili spet v Rusijo po poteh, ki so jim bila vnaprej določena. Sibur se je spet prikazal ob pisalniku v uradnih prostorih generalnega štaba in estonsko revolucijo so kar se da hitro spravili v pozabljenje.

V Bolgariji je Kominternina evetela nekaj časa, dokler je bil na oblasti Stambulski, voditelj kmetske stranke. Stambulski je bil Moskvi prijazen. Ostanki bele vojske generala Vrangla, ki so jih boljševiki pregnali s Krima, so bili na bolgarskih tleh in Sovjetom

je bilo veliko na tem, da bi to vojsko razkrojili. V skladu s Stambulskim je Rusija zato poslala v Bolgarijo skupino skrivnih agentov.

Ti ljudje so uporabljali sleherni propagandni način, izdajali so celo list ter izkoriščali vsa nasilniška sredstva, tudi umor. Posrečilo se jim je temeljito in za trajno demoralizirati to vojsko, ki bi bila morda lahko kdaj nastopila proti Sovjetom.

Toda, ko je leta 1923 Cankov spletel vojaško vstajo proti vladi, je Moskva bolgarski komunistični stranki, brez ozira na prijateljske odnose s Stambulskim, naročila, naj ostane stranka nevtralna. Komunistični voditelji so upali, da bodo prevzeli vso oblast, ko bodo vojaški reaktorji in Stambulski v tem boju do smrti izkpravili.

Stambulskega so odstavili in ubili. Cankov je uvedel vojaško diktaturo. Tisoči nedolžnih so viseli po vislicah in komunistična stranka je v Bolgariji morala odslej delovati pod zemljo.

Pretekli sta dve leti in Kominterni je menila, da je prišla ura za komunistično vstajo proti Cankovi vladi. V Moskvi so voditelji komunistične stranke s pomočjo nekaj častnikov iz rdeče vojske uprizorili zaroto. Eden teh bolgarskih voditeljev je bil Georgij Dimitrov.

Komunisti so zvedeli, da se bodo vsi člani bolgarske vlade 16. aprila 1925 udeležili službe božje v sofijski stolnici. Sklenili so, da bodo to priliko izkoristili za svojo vstajo. Na zapoved osred-nega odbora bolgarske komunistične stranke je prav med službo božjo v stolnici eksplodirala bomba. Ubitih je bilo kakih 150 ljudi. Toda ministrski predsednik Cankov in vsi pomembni člani vlade so ostali živi. Kdor je neposredno sodeloval pri atentatu, so ga usmrtili.

Dimitrov pa je še dalje delal za moskovsko Kominterni. Postal je njen zastopnik v Nemčiji.

Proti koncu leta 1932 so ga poklicali nazaj v Moskvo in ljudje iz najožjega kroga stranke so razglabali, da je njegova pot pri kraju. Toda še preden je Dimitrov mogel poslušati to zapoved, so ga pri-jeli v zvezi z zgodovinskim požigom nemškega državnega zbora. Njegovo drzno in spretno vedenje pred narodnosocialističnim sodiščem v Leipzigu ga je naredilo za komunističnega junaka dneva.